

Asiakasmaksu

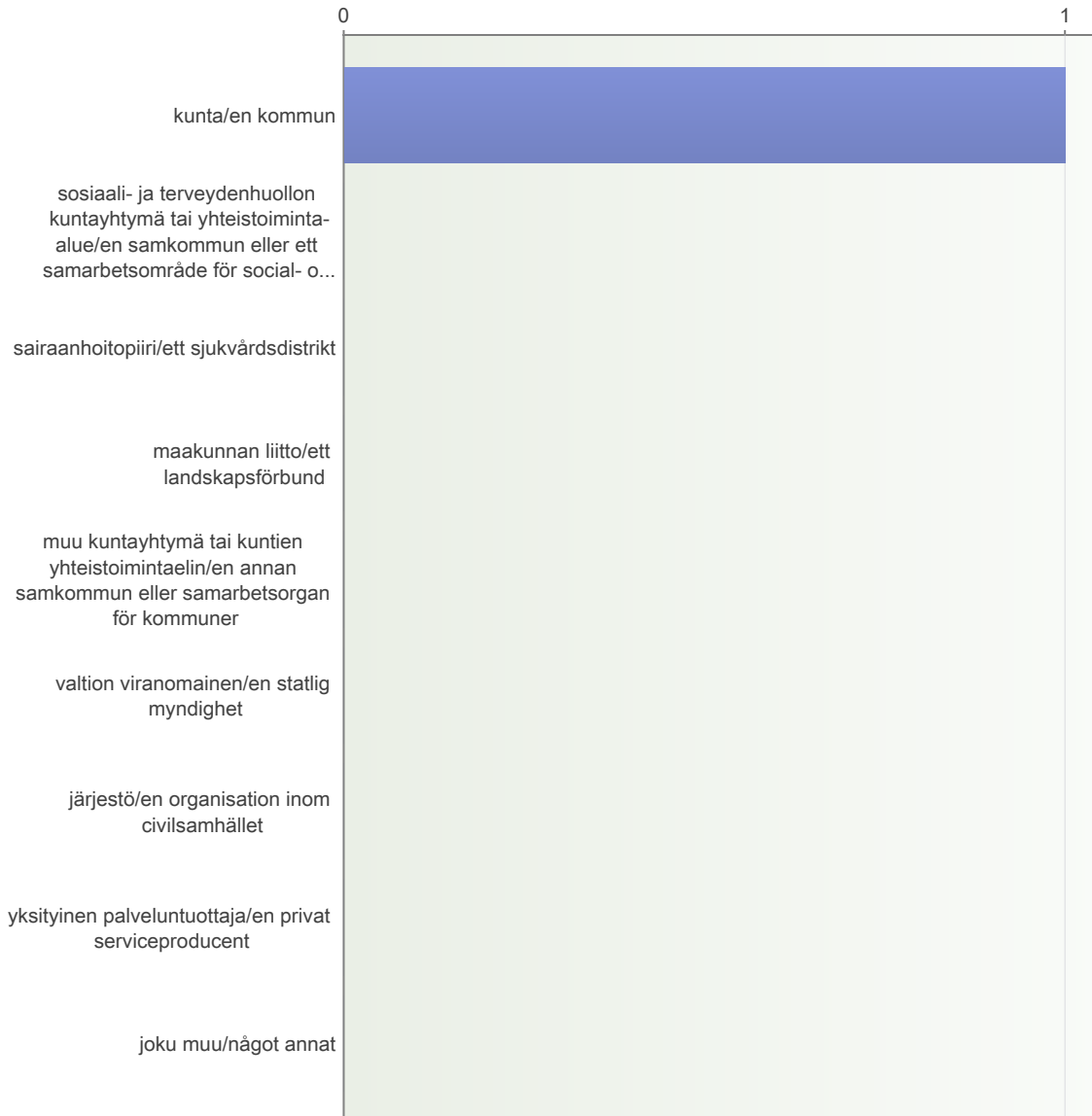
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyyntön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Turun kaupungin hyvinvointitoimiala	Kilpi Riikka	riitta.liuksa@turku.fi	14.09.2018	

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Vastaajien määrä: 1

- Lakimuutos on periaatteellisesti kannatettava. Asiakasmaksulaki tarvitsee joka tapauksessa tarkennuksia ja muutoksia, vaikka maakuntauudistus ei toteutuisikaan suunnitelluin tavoin. Asiakasmaksuja koskevan lainsäädännön kerääminen yhteen lakiin sekä säättäminen lain tasolla on asiakkaiden oikeusturvan ja perustus oikeuksien näkökulmasta välttämätöntä.

Ehdotetut muutokset asiakasmakuihin selkeyttävät ja jossain määrin myös yhdenvertaistavat kansalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista perittäviä maksuja sekä maksuista luopumisen kriteereitä. Toisaalta, koska harkintavaltaa jää edelleen maakunnille, ovat eri maakuntien asiakkaat toisiinsa nähden eriarvoisessa asemassa. Ehdotetulla uudistuksella ei siten tulla pääsemään täysin yhdenvertaisiin asiakasmaksuihin.

Lakiehdotuksessa nykyisiä terveyskeskusmaksuja sekä sarjahoitomaksuja koskevista välikatoista luovuttaisiin. Ehdotus on kannatettava, koska muutos vähentää seurannan kustannuksia.

Lakiehdotuksella laajennettaisiin alaikäisten terveyspalvelujen maksuttomuutta siten, että alaikäiset eivät jatkossa maksaisi terveyspalveluista eräitä poikkeuksia, kuten sakkomaksua, lukuun ottamatta. Muutos on perusteltu nuorten velkaantumisen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi. Ehdotetun lain 33 §:ssä alaikäisen edustajalle annettua mahdollisuutta varata alaikäisen puolesta palveluja siten, että alaikäiseltä voidaan periä käyttämättä jäämismaksu, on kuitenkin alaikäisen oikeusturvan kannalta kyseenalainen, koska pykälä mahdollistaa muidenkin kuin laillisten edustajien tai alaikäisen valtuuttaman edustajan tekemien varausten laskuttamisen alaikäiseltä.

Lakiehdotuksessa on maksukattoa koskevia säännöksiä ehdotettu laajennettavaksi muun muassa suun terveydenhuollon maksuihin. Ehdotus on sinänsä kannatettavaa, koska suun terveydenhuollon kustannukset yksittäiselle asiakkaalle voivat olla hyvinkin suuret. Suun terveydenhuollon maksujen kuulumattomuudesta maksukattoon on ollut epätietoisuutta. Turun kaupunkia kuitenkin huolestuttaa, miten maakunta pystyy kattamaan muutoksen aiheuttaman tulovajeen varsinkin kun muutoksen todellisia kustannusvaikutuksia on mahdotonta laskea. On selvää, että ehdotetun muutoksen vuoksi suuritöiset ja kalliit hammashoidot tullaan jatkossa toteuttamaan, mikäli mahdollista, saman vuoden sisällä, jolloin maksukatto tulee aikaisempaa herkemmin täyteen.

Esityksessä muutosten tulovaje 6 miljoonaa. Arvioitu tulovaje perustuu siihen, että jatkossa lääkäri- ja sarjahoitomaksujen käyntimaksujen perimistä rajoittavat välikatot poistetaan ja kaikki maakunnat jatkossa perisivät tämän maksun täysmääräisesti. Tältä osin maakunnille ei siis jäisi käytännössä harkinnanvaraa ko. maksujen määrästä. Esitys johtaa vääjäämättä asiakasmaksujen täysimääräiseen peritään kaikissa maakunnissa kustannusten kattamiseksi. Tämä puolestaan johtaa siihen, että maakuntauudistuksen taustalla oleva ajatus asiakasmaksujen laskemisesta, ei toteudu kuin vain niiden osalta, jotka käyttävät sosiaali- ja terveyspalveluja paljon.

Lakiluonnoksessa on ehdotuksilla pyritty tasapainoon maksukertymässä siten, että esitys olisi kokonaisuutena kustannusneutraali. Jotkin yksittäisistä muutosehdotuksista alentavat maksukertymää ja osan ehdotuksista arvioidaan kasvattavan maksutuottoja. Arviot voivat heittää todellisuudessa merkittävästi, koska kustannusvaikutuksista ei ole saatavilla varmaa tietoa. 6 miljoonan euron tulovaje ei välttämättä ole riittävän suuri arvio. Kaikkia seurannaisvaikutuksia on mahdotonta arvioida etukäteen. Esimerkiksi suun terveydenhuollon asiakkaiden palvelukäyttämisen tapahtuva muutos ehdotetun maksukaton vuoksi

(hammashuollon keskittämistä jatkossa yhdelle vuodelle) ja sen vaikutus maakunnan tulokertymään, on mahdotonta laskea. On kuitenkin selvää, että muutoksella tulee olemaan vaikutus asiakkaiden ostokäyttäytymiseen. Esityksessä jää epäselväksi, miten tulovaje on tarkoitus kokonaisuudessaan kattaa esim. toimintaa tehostamalla. Turun kaupunkia huolestuttaa, ollaanko lakiuudistuksessa toistamassa samaa virhettä kun perustoimeentulotuen siirrossa kunnilta Kansaneläkelaitoksen hoidettavaksi.

Ehdotus, että maksukaton seurantavelvollisuus siirrettäisiin asiakkaalta maakunnalle, on kannatettava nykyisen järjestelmän toimimattomuuden vuoksi. Tämän hetkinen puutteellinen seurantamahdollisuus aiheuttaa kunnille lisätyötä ja maksupalautuksia. Maksukaton seurannan tekninen järjestäminen ei nykyjärjestelmin välttämättä ole mahdollista. Tältä osin on pohdittava, pystytäänkö seurantajärjestelmä toteuttamaan välittömästi maakuntauudistuksen yhteydessä kun huomioidaan kuntien erilaiset laskutusjärjestelmät ja järjestelmien erilaiset mahdollisuudet rajapintojen luomiselle. Muutos tulee vaatimaan runsaasti sekä ajallisia että rahallisia resursseja.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Vastaajien määrä: 1

- On perusteltua, että asiakasmaksulaissa huomioidaan pienituloisten mahdollisuus palvelujen käyttöön vaikka se vaikuttaakin tulokertymään vähentävästi.

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Ei vastauksia.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Ei vastauksia.

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Tällä hetkellä kunnilla saattaa olla käytössä asiakasmaksuja, jotka ovat kaupungin omaan päätökseen perustuvia. Näiden maksujen poistuminen vähentää asiakasmaksutuottoja. Toisaalta voi olla maksuja, jotka nousevat. Esimerkiksi Turussa sosiaali- ja terveyslautakunta on päättänyt kotisairaalan asiakasmaksusta.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Luonnokseen on selkeästi kirjattu se, että maakunta voi päättää myös tasamaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Tämä on selkeämmin kirjattu kuin tämän hetkisessä lainsäädännössä. Perusteluosan mukaan hakemus maksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä tulisi tehdä pääsääntöisesti kirjallisesti ja siinä tulisi olla mukana tarvittava selvitys esimerkiksi asiakkaan toimeentulotuen tarpeesta tai sitten maakunta voisi olla perimättä myös oma-aloitteisesti.

Tarkoituksena on vahvistaa toimeentulotuen viimesijaisuutta ja siihen luonnos vastaa. Miten käytännössä alentaminen tai perimättä jättäminen voidaan toteuttaa? Jos asiakkaalla on etukäteen tieto siitä, että esim. avosairaanhoidon maksu voidaan maakunnan tekemällä päätöksellä jättää perimättä. Millä asiakas osoittaa tarpeen maksun poistamiseen? Toimittamalla samoja selvityksiä kuin toimeentulotuen hakemiseenkin vaaditaan? Ohjaako tämä siihen, että "kaikki" asiakkaat kokeilevat maksun alentamista tai perimättä jättämistä?

5 § 5 mom "Maakunnan on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu päätös maksun alentamisesta tai perimättä

jättämisestä ennen toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitetun toimeentulotuen myöntämistä.”

Ehdotettu säännös linjassa sen kanssa, että toimeentulotuki on viimesijainen etuus. Toisaalta tämä johtaa maakunnan kustannusten nousuun, koska

- 1) kun asia kirjataan lakiin, tulee hakemuksia merkittävästi aikaisempaa enemmän ja hakemukset on käsiteltävä nopeasti ja
- 2) asiakkaalle myönteisen päätöksen tekeminen johtaa asiakasmaksun menettämiseen (maakunnan tulot vähentyvät).

Kaupunki näkee ongelmallisena ehdotetun etusijajärjestyksen resurssien puutumisen vuoksi myös seuraavasta syystä. Asiakkaan pykälässä tarkoitetun päätöksen saaminen maakunnalta kestää. Mikäli asiakkaalla ei ole rahaa maksaa laskua, lasku eräännyy. Kaupungin käsitys on, ettei toimeentulotuki maksa eräännyntä laskua tapauksessa, jossa maakunnan päätös olisi kielteinen ja lasku olisi maksamatta puutteellisten tulojen vuoksi. Joka tapauksessa viivästyskorot ja perintäkulut jäävät asiakkaan maksettavaksi, jos päätös on kielteinen. Ehdotettu muutos johtaa myös asiakkaan pompottamiseen luukulta luukulle ja viimesijassa kärsijänä on apua ja tukea tarvitseva sosiaalihuollon asiakas.

Lakiluonnoksen perusteluosassa annetaan ehdotus siitä, että asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva anomus voisi olla vapaamuotoinen ja toisaalta suositellaan lomakkeen laatimista. Jos asiakkaalla on mahdollisuus hakea valmiilla lomakkeella (tai vapaamuotoisesti) ns. vapautusta tai alennusta, maakunnan tulee varautua isoon hallinnolliseen prosessiin päätösten tekemiseksi. Lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että hakemukseen on vastattava kirjallisesti ja liitettävä päätökseen oikaisuvaatimusohje.

Ns. tasamaksun alentamiseen tai perimättä jättämiseen liittyvässä hakemuksesta on selvittävä yksiselitteiset perusteet. Tämä johtaa käytännössä siihen, että asiakkaan on toimitettava sama dokumentaatio ja selvitys kuin toimeentulotuessa. Lisäksi päätösprosessin rakentaminen vaatii resursointia sekä henkilöstön että järjestelmien osalta.

Turun kaupunki näkeekin parempana vaihtoehtona säätää lakiin yhden luukun periaate: se taho, mistä asiakas ensin pyytää maksuvapautusta tai tukea maksuihin, tekee asiasta päätöksen. Mikäli asiakas siis on yhteydessä maakuntaan ja pyytää asiakasmaksulain 5 §:n perusteella vapautusta tai huojennusta maksuun, tekee maakunta päätöksen. Mikäli taas asiakas hakee toimeentulotukea ko. asiakasmaksuun, tehdään asiassa toimeentulotukipäätös, eikä asiaa siirretä käsiteltäväksi ensin asiakasmaksulain mukaisesti.

5 § 6 mom. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että 5 §:n 6 momentissa tarkoitettu tieto olisi annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää sen sisällön. Tietoa annettaessa olisi otettava huomioon asiakkaan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten mahdolliset toimintakykyä rajoittavat tekijät. Asiakkaan on saatava riittävä apu, ohjaus ja neuvonta maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevassa asiassa.

Turun kaupungille on jäänyt epäselvää, miten lainsäätäjä on ajatellut, että vaatimus pystytään käytännössä maakunnassa kohtuudella toteuttamaan. Käytännössähän monissa kunnissa itse palvelu ja laskutus tapahtuvat täysin eri yksiköissä. Näin tulisi käytännössä olemaan myös maakunnissa. Laskutuksessa ei voida tuntea, eikä saadaakaan tuntea EU:n tietosuoja-asetuksen vuoksi, asiakkaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Henkilökohtaisia ominaisuuksia ei myöskään tiedetä tai voidakaan tietää aina palvelua annettaessa. Onkin kysyttävä, miten hammashuollon toimenpiteitä suorittava lääkäri tai esim. etänä terveydenhoidon peruspalvelua tuottava työntekijä voisi olla tietoinen kaikista asiakkaan henkilökohtaisista ominaisuuksista, joiden vuoksi asiakkaalle tulisi antaa ohjeet esim. suullisesti. Entä miten laskuttajalla voisi olla vastaava tieto? Millä voidaan osoittaa, että annettu ohjeistus on riittävä? Mitä tarkoitetaan riittävällä?

Kyseinen lainkohta on kirjattu siten, että se asettaa tulkinnanvaraisuutta, on altis lukuisille riitaisuuksille ja voi

olla käytännössä mahdotonta toteuttaa sellaisenaan. Momentin muotoilua ja perusteluja olisi harkittava uudestaan. Lähtökohdana voisi olla se, että asiakkaalle tai hänen edustajalleen annettu kirjallinen selvitys ja yhteystiedot, josta lisäselvityksiä saa, olisi riittävä. Muussa tapauksessa sääntely voi byrokratian lisääntymiseen esim. sitä kautta, että palveluntuottajat vaativat asiakkaan allekirjoituksen siihen, että hän on ymmärtänyt saamansa ohjeet. Tämä puolestaan tulisi johtamaan käytännössä mekaaniseen allekirjoittamiseen, ilman todellista ohjeiden ymmärtämistä.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Vastaajien määrä: 1

- 6 § ja 59 § kommentit yhdistetty, koska koskevat kaikki samaa asiaa.

6 § 1 momentin laskun pakollisista tiedoista puuttuvat:

- annetun palvelun ajankohta,
- laskuttajan maksuyhteystiedot,
- maksuehto/eräpäivä,
- laskun suorituksen myöhästymisestä aiheutuvat viivästysseuraamukset,
- tieto, kerryttääkö lasku maksukattoa.

Edellä mainitut tulisi lisätä pykälään laskun vähimmäisvaatimuksina.

Ehdotuksen 6 §:ää tulisi tarkentaa siltä osin, mihin laskuihin oikaisuvaatimus on tarkoitus liittää. 6 § ja 59 §:istä saa sellaisen käsityksen, että kaikkiin. Mikäli laissa on tarkoitus säätää, että sekä päätökseen että jokaiseen laskuun tulee antaa erillinen oikaisuvaatimus riippumatta siitä, perustuuko lasku tasamaksuun vain tulosidonnaiseen päätökseen, tulisi tämä seikka tuoda esille laissa selkeämmin. Ja näin on tarkoitet-tu, säädettävässä laissa on ristiriitaisuuksia ja päällekkäisyyksiä voimassa olevan lain ja oikeuskäytännön kanssa.

Ehdotettu lakiluonnos lähtee siitä, että lasku olisi aina päätös, johon voidaan hakea oikaisua. Näin ei kuitenkaan nykyisen oikeuskäytännön valossa tasamaksujen osalta ole. Laskua ei ole hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön perusteella katsottu päätökseksi, jolloin, jotta laskuun voidaan liittää oikaisuvaatimus, tulisi se perustua asiakasta koskevaan päätökseen. Onko tarkoitus muuttaa tätä oikeuden tulkintalinjaa?

Lakia säädettäessä tulisi vielä tarkemmin pohtia, mikä on nyt säädettävän lain ja sitä koskevan oikaisuvaatimuksen suhde verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädettyyn perustevalitukseen ja onko tarkoituksenmukaista säätää kaksi päällekkäistä valitusmuotoa. Kunnan määräämään maksuun tyytymätön toimija voi tehdä maksusta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun perustevalituksen. Onkin kysyttävä, miksi lasku vaatii erillisen oikaisuvaatimuksen ja sitä koskevan ohjeen, kun käytettävissä on jo sitä koskeva oikeussuojakeino, joka on nyt ehdotettua oikaisuvaatimusta laajempi (perustevalituksella on laajempi ajallinen ulottuvuus, koska se voidaan esittää niin kauan kuin velka ei ole vanhentunut eli ei ole sidottu 30 päivän valitusaikaan kuten oikai-suvaatimus).

Ehdotetun lain 59 §:ssä todetaan, että tässä laissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen (myös lasku) sovelletaan hallintolain säännöksiä. Hallintolain 49 c §:ssä on oikaisulle säädetty 30 päivän aika. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että perustevalitus voidaan esittää milloin vain, niin kauan kuin saatava ei ole vanhentunut. Jos siis asiakas tekee ensin oikaisuvaatimuksen laskuun hallintolain esitetyn lain 59 §:n ja hallintolain perusteella, niin miten käsitellään myöhemmin esitetty perustevalitus? Vedotaanko em. oikaisuvaatimuksessa annettuun päätökseen? Ja vastaavasti, miksi laissa säädetään 30 päivän oikaisuvaatimusaika laskulle, kun laskua koskeva oikaisuvaatimus on käytännössä tutkittava perustevalituksena ja annettava päätös 30 päivän jälkeenkin, koska lasku ei ole oikeuskäytännön mukaan ole päätös. Tulosidonnaisten maksujen osalta ehdotettu muutos tarkoittaisi sitä, että asiakas voi vaatia oikaisua varsinaisesta päätöksestä, päätöksen lisäksi jokaisesta laskusta erikseen ja edellisten lisäksi tehdä myös jokaisesta laskusta erillisen perustevalituksen.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Vastaajien määrä: 1

- Esityksen 7 §:ssä puhutaan tulosidonnaisista maksuista ja siihen liittyvästä päätöksestä, johon oikaisuvaatimus on liitettävä. Turun kaupungille jäi esityksen perusteella epäselväksi, onko lainsäätäjän tarkoitus, että päätökseen, josta on jo annettu asiakkaalle oikaisuvaatimus, liitetään uusi oikaisuvaatimus aina jokaisen (esim. kuukausittaisen) laskutuksen yhteydessä ja että tämän lisäksi asiakas voi vielä tehdä kustakin laskusta perustealituksen? Mikäli näin, sisältää ehdotettu muutos moninkertaisen muutoksenhakumahdollisuuden ja se tulee työllistämään maakuntia aikaisempaa enemmän.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Ei vastauksia.

12. 9 §. Maksuttomat terveyspalvelut/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Vastaajien määrä: 1

- Alle 18-v. palvelujen maksuttomuus laajenee. Muutos vähentää väestöryhmien välistä eriarvoisuutta ja lapsiperheillä tarvetta toimeentulotukeen turvautumiseen, mikä nyt on tarpeen ennen maksukaton täyttymistä.

Tämänhetkisessä asiakasmaksulaissa (734/1992, 5§) on maksuttomiksi mielenterveys- ja päihdehoitoon liittyviksi käynneiksi määritelty psykiatrisen avohoidon toimintayksikössä annettu hoito siihen liittyvää osittaista ylläpitoa lukuun ottamatta. Jos lakiin ehdotetuissa muutoksissa kaikki sosiaali- ja terveyskeskuksen mielenterveys- ja päihdekäynnit millä tahansa ammattihenkilöllä ovat maksuttomia, siihen voi liittyä mer-kittäviä ongelmia saada irrotettua MP-käynnit muiden käyntien kokonaisuudesta.

Lääkärin määräämä potilassiirto (ensihoidtopalveluun kuulumaton) laitoshoidon yksiköstä toiseen laitos-hoidon yksikköön, tehostetun palveluasumisen yksikköön tai asiakkaan kotiin on maksuton. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kuljetus toteutetaan sairaankuljetusajoneuvolla. Tulisiko tätä käsitettä täsmentää?

Lakiluonnoksessa esitetään, että sairaalanosastojaksoja ei huomioitaisi asumispalvelun keskeytykseksi, vaan asiakkaat maksaisivat tulosidonnaista hoitomaksua myös tältä ajalta. Jotta asiakaslaskutus saataisiin toteutumaan lain esittämällä tavalla, tulee asiakastietojärjestelmiin luoda mahdollisuus hoitajakson keskeytykseen ilman asiakaslaskutuksen keskeytystä. Lakiesityksessä tulisi myös täsmentää, tarkoitetaanko tällä sote-keskumaksuja sekä sairaalaosastohoitoa, mutta esimerkiksi fysio- ja puheterapiasta sekä päiväkirurgisista toimenpiteistä asiakas maksaisi asiakasmaksun.

Kuten esityksessä todetaankin, aikaisemman oikeustilan vallitessa asiakasmaksulain 5 § 1 kohtaa on pidetty käytännössä vaikeaselkoisena ja monimutkaisena. Nyt ehdotetussa pykälässä pyrittäisiin ilmaisemaan maksuttomat palvelut yksiselitteisemmässä muodossa ja tarkkarajaisemmin. Epäselvyyttä on aiheuttanut muun muassa se, milloin lääkärintodistus on asiakkaan hoitoon liittyvä.

Esityksessä sivuilla 114-115 kappaleessa kuusi on täsmennetty lääkärintodistuksen tai lausunnon maksuttomuutta. Kappale kuusi on selkeä, mutta jättänee edelleen epäselvyyttä käytännössä päätöksiä tehdessä maksuttomuuden osalta, koska ei ole mahdollista luetella tyhjentävästi niitä todistuksia ja lausuntoja, joista saisi periä maksun. Käytännössä on ollut epäselvyyttä tulkinta siitä, milloin lääkärintodistus on asiakkaan hoitoon liittyvä. Sivulla 115 ensimmäisessä kappaleessa on todettu, että olisi säädettävä nimenomaisesti siitä, milloin todistuksista ja lausunnoista ei saa periä maksua.

Seuraava kappale 2 sivulla 115: "Voimassa olevassa asiakasmaksulainsäädännössä perusterveydenhuollossa lääkärin todistuksen ja lausunnon maksuttomuuden tai maksullisuuden kannalta on ollut ratkaisevaa, liiitykö todistus tai lausunto potilaan hoitoon. Säätely on kuitenkin tulkinnanvaraisuutensa vuoksi koettu ongelmalliseksi. Ehdotetulla säätelyllä pyrittäisiin välttämään nykyiseen säätelytapaan liiityvien

tulkintavaikeuksien syntymistä. Ehdotetussa säännöksessä mainituissa tilanteissa todistukset olisivat nykykäytäntöä vastaavasti asiakkaan hoitoon liittyviä ja siksi ne ehdotetaan säädettäväksi jatkossakin maksuttomiksi.” Kappale on epäselvä ja ilmentää juuri aikaisempaan oikeustilaan liittyviä tulkintaepäselvyyksiä. Lisäksi sääntely mahdollistaa jatkossakin epäselvyyksien syntymistä, täten valtakunnallisella tasolla on riski erilaisista tulkinnoista, ohjeistuksista jatkossakin.

Asiakkaiden pitäisi olla yhdenvertaisia lain edessä. Lääkärintodistuksien (etenkin b-todistuksien maksuttomuus/maksullisuus) on aiheuttanut käytännössä erilaisia tulkintoja ja päätöksiä ja eri kunnissa ja kaupungeissa on ollut erilaisia asiakasmaksuohjeistuksia maksuttomien lausuntojen osalta. Asiakkaiden yhdenvertaisuus edellyttää, että ohjeistukset lain tulkintaan liittyen olisivat yhdenmukaisia (valtakunnallisesti) eivätkä riippuvaisia erilaisista ohjeistuksista.

Maakuntien olisi varmistettava, että samanlaiset asiat ratkaistaan yhdenmukaisesti ottaen huomioon asiakkaiden yhdenvertaisuuden periaate valtakunnallisesti.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuollon maksujen sisältyminen maksukattoon on perusteltua. Käytännössä maksukatto tulee täyttymään huomattavasti useammalla asiakkaalla kuin tällä hetkellä ja näin ollen vaikuttaa myös tulokertymään.

Lakiluonnoksen mukaan asiakkaan kertymän seuranta on maakunnan vastuulla. Perusteluiden mukaan osana maakuntauudistusta kehitetään tietojärjestelmäarkkitehtuuria ja tieto saataisiin jatkossa suoraan maakunnan tietojärjestelmistä. Muutos on valtava ja tulee viemään aikaa. Tietojärjestelmien yhtenäistäminen vaatii valtakunnan tasolla valtavaa resursointia sekä maakuntien että järjestelmätoimittajien osalta. Tämän vuoksi on perusteltua soveltaa siirtymäaikaa maksukaton seurannan osalta.

14. 11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Vastaajien määrä: 1

- Maksukattoa kerryttävien palvelujen laajentuessa sekä terveyskeskusmaksujen muutosten myötä lopullista tulokertymää on vaikea arvioida. Terveyskeskusmaksujen osalta tulokertymä tulee kasvamaan, mutta kokonaisuutena vaikutus voi olla kustannusneutraali, kuten lakimuutoksen alkuperäisissä tavoitteis-sa on todettu.

Miten käytännössä teknisesti pystytään toteuttamaan lapsen tai lasten maksukaton täyttymisen seuranta, kun lapsella on kaksi huoltajaa?

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan muuttaessa aiemman maakunnan on luovutettava tieto uudelle asuinmaakunnalle. Ilman valtakunnallista järjestelmää, tämä vaatii valtavan hallinnollisen työn. Tätä tulisi tarkentaa siten, että uuden asuinmaakunnan on pyydettävä tietoja aiemmalta maakunnalta. Vai tulisiko asiakkaalta edellyttää vastuuta maksukatton täyttymisen seurannassa?

Miten käytännössä teknisesti pystytään toteuttamaan lapsen tai lasten maksukatton täyttymisen seuranta, kun lapsella on kaksi huoltajaa?

16. 13 §. Sosiaali- ja terveystieteiden avosairaanhoidon/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Vastaajien määrä: 1

- Turun osalta avosairaanhoidon tulokertymän arvioidaan kasvavan n. 2,2 miljoonaa euroa. Kertymään sisältyy sekä sairaanhoitajien että lääkäreiden vastaanotot. Toisaalta on vaikea arvioida, missä kohtaa maksukatto alkaa leikata tulokertymää ja miten paljon maksuvapautuksia tullaan tekemään.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Ei vastauksia.

18. 15 §. Avosairaanhoidon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Ei vastauksia.

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Ei vastauksia.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Ei vastauksia.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Ei vastauksia.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotus ei tunne tilapäistä kotihoitoa vaan 21 § määrittelee tilapäisen kotipalvelun maksut; 22§ tilapäisen kotisairaanhoidon maksut ja 23§ tilapäisen kotisairaalan maksut.

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Vastaajien määrä: 1

- Laissa tai yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi tarkentaa, sisältääkö lyhytaikaisen asumispalvelun asiakasmaksu asiakkaan lääkkeet. Asia ei tule selvästi esille tämänhetkisestä luonnoksesta.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Ei vastauksia.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Ei vastauksia.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Koskeeko oikaisuvaatimusohje (luonnoksen 6 §) myös palveluntuottajan lähettämää laskua käyttämättä tai peruuttamatta jätetystä palvelusta? Mikä taho on oikaisuvaatimuksen käsittelijä ja kuka antaa päätöksen?

Ehdotetun lain 3 §:n 3 kohdassa edustajalla tarkoitetaan asiakkaan laillisen edustajan lisäksi ja henkilöä, jonka asiakas on valtuuttanut toimimaan puolestaan sekä asiakkaan omaista tai muuta läheistä tilanteessa, jossa asiakas ei sairaudestaan, korkeasta iästään, vammastaan tai muusta vastaavasta syystä johtuvan itsemääräämiskykynsä alenemisen vuoksi kykene huolehtimaan asiakasmaksuja koskevista asioistaan. Pykälässä on todettu, että säännös koskee myös alaikäistä.

Käytännössä ehdotettu laki mahdollistaa, että asiakkaan lähiomainen voi esim. iäkkään tai alaikäisen henkilön puolesta ja asiakasta sitovasti varata asiakkaan kustannuksella palveluajan. Kuitenkin kustannus pois jäämisestä tulee asiakkaan maksettavaksi, joka ei välttämättä ole edes toimintakykynsä perusteella tietoinen ko. ajanvarauksesta. Säännös on oikeusturvan kannalta kyseenalainen ja voi johtaa tilanteisiin, joissa asiakas joutuu maksamaan peruuttamattomista ajoista, joita hän ei itse eikä laillinen edustaja ole tilannut. Turun kaupungin kokemus on, että erityisesti ikäihmisten asioita hoitaa tällä hetkellä omaisia, joilla ei ole todellisia kykyjä huolehtia omaisen raha- ja muista juoksevista asioista.

Ennen lopullisen lain säätämistä, olisi perusteltua syytä harkita, tulisiko peruuttamattomasta ajasta peritty maksu asiakkaan oikeuksien turvaamiseksi rajoittaa koskenmaan vain laillisen edustajan tai valtuutuksen saaneen varaamaa aikaa. Rajaamista em. tavalla tulisi harkita myös alaikäisten velkaantumisen ennaltaehkäisemiseksi, jota lain muutoksilla on nimenomaisesti tavoiteltu.

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Ei vastauksia.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Vastaajien määrä: 1

- Kotona annettavan palvelun osalta tulokertymän arvioidaan alenevan Turussa 0,7 miljoonaa euroa perus-tuen pääasiassa suojarahan korotukseen. Laskelma on tehty sisältäen useita oletuksia, minkä vuoksi sii-hen tulee suhtautua varauksella. Nyt esitetty malli tuo osalle kunnista ja asiakkaista merkittäviä muutoksia asiakasmaksun muutokseen – toteutetaanko muutos porrastetusti?

Lakiluonnoksessa esitetään, että asiakkaan saaman palvelun ollessa 4-38 tuntia, asiakasmaksu muuttuu tunti tunnilta. Tämä perustuu ajatukseen, että asiakkaan tarpeet ovat pysyviä ja palvelutarve ei muutu. Todellisuudessa juuri kotihoidon asiakkaiden tilanne muuttuu koko ajan ja asiakkaan palveluiden tulee joustaa tämän mukaisesti. Nykyisin Turussa on käytössä tuntihaarukka mahdollistaa muuttuvaan tarpeeseen vastaamisen. Lisäksi eri kuukausina asiakkaan saaman palvelun määrä voi vaihdella jo kuukauden päivien ja viikonpäivien mukaan. Lakiluonnoksen 35 §:ssä ei myöskään tule esille, määräytyykö maksu toteutuneiden vai asiakassuunnitelman tuntien perusteella.

Missä vaiheessa edellytetään uuden viranhaltijapäätöksen tekemistä? Toteutetaanko maksupäätös keskimääräisen suunnitellun tuntimäärän perusteella vai pohjautuuko asiakasmaksu toteutuneisiin tunteihin? Tällä hetkellä uusi päätös tehdään kun asiakkaan palvelut ylittävät tuntihaarukan rajan ja asiakas siirtyy seuraavaan maksuluokkaan. Palvelutunnit eivät välttämättä toteudu suunnitellulla tavalla, asiakassuunnitelman ja sen myötä maksupäätöksen tarkistaminen tuo maakuntiin mittavasti lisäbyrokratiaa ja järjestelmäinvestointeja, mikäli tavoite on, että maksu mukailee myös toteutuneita palvelutunteja.

Riskinä esitetyssä mallissa on se, että järjestelmästä tulee liian jäykkä, eikä se enää vastaa asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin. Lisäksi riskinä on se, että asiakas kieltäytyy tarvitsemastaan palvelusta, kun jokainen palvelulisäys lisää laskun suuruutta.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Ei vastauksia.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- Tulojen alenema tehostetun palveluasumisen osalta on Turussa arviolta 50–70.000 euroa vuositasolla. Tulokertymän muutoksen arviointi sisältää monia oletuksia asiakkaiden tulotasosta sekä vuokrien suuruudesta ja siihen on suhtauduttava varauksella. Asiakasmaksujen määräytymisen muutos voi joko vähentää tai kasvattaa asiakasmaksujen suuruutta riippuen asiakkaan lähtötilanteesta (esimerkiksi vuokran suuruus). Tällä hetkellä lääkäripalvelut sisältyvät Turussa asiakasmaksuun eikä terveyspalvelujen maksuttomuus aiheuta tältä osin tulonalenemaa.

Maakunnan maksutuotot laskevat samassa suhteessa asumismenojen (vuokran suuruuden) kasvun kanssa. Asumismenojen vähentämiseen asiakasmaksusta tulee tämän vuoksi määrittää kohtuullisuusmääritelmä rinnastaen esimerkiksi asumistuessa määriteltyihin kohtuullisiin asumismenoihin tai toimeentulotuen asumismenojen kohtuullisuusvaateeseen. Asumismenojen rajoittaminen vaikuttaa siis suoraan myös asiakasmaksujen suuruuteen.

Tehostetussa palveluasumisessa asiakas maksaa käyttövarallaan esim. lääkkeiden ja kuljetusten oma-vastuuosuudet, vaatteet, henkilökohtaisen hygienian sekä puhelinkulut. Käytännön kannalta tulee määritellä kenen kustannusvastuulle tehostetussa palveluasumisessa kuuluvat asukkaan kalusteet, vuode- ja liinavaatteet, vuodesuojat, wc-paperit, lehtitilaukset, ei lääkinnällisenä kuntoutuksena tulevat apuvälineet, virkistysmatkat, virikemateriaalit, vakuutukset jne.

Vammaisasiakkaita on sijoitettu ikääntyneiden palveluihin, joissa lääkäripalvelut on sisällytetty mukaan asiakkaan hoitomaksuun. Tällöin myöskään vammaisasiakkailta ei ole peritty maksua terveydenhuollon palveluista. Terveyspalveluista laskuttaminen vaatii kirjaustavan muutoksen, jotta asiakasmaksut nousevat jatkossa laskutusajoon.

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena ovat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Ei vastauksia.

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Ei vastauksia.

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Vastaajien määrä: 1

- Tehostetun palveluasumisen asiakasmaksuprosessi vaatii enemmän hallinnollista työtä laitoshoidon verrattuna. Asiakkaan tehtyä vuokrasopimuksen, asiakkaalle tehdään asiakasmaksupäätös. Päätöstä korjataan sen jälkeen, kun KELAlta on saatu päätös asumistuen suuruudesta. Asumistuen hakeminen on asiakkaan, tämän lähiomaisen tai edunvalvojan vastuulla, ja tuen hakematta jättäminen vähentää nykyisten kuntien, tulevien maakuntien asiakasmaksutuottoja. On myös tapauksia, joissa asiakas on ehtinyt menehtyä ennen kuin vuokrasopimus asiakkaan kanssa on ehditty allekirjoittaa, jolloin asumistukiprosessia ei ole ehditty käynnistää.

Järjestäjän näkökulmasta on tarkoituksenmukaisempaa, jos ympärivuorokautisen hoidon (tehostettu palveluasuminen) asiakkaille ei myönnetä asumistukea, vaan rahoitus tulee suoraan maakunnalle valtionosuutena.

Hoitotuen osalta tilanne on vastaavanlainen kuin asumistuen osalta. Ympärivuorokautisen hoidon asiakas tarvitsee lääkärintodistuksen hoitotukihakemukseen, mikä ei sekään takaa asiakkaalle korkeinta hoitotukea, vaan on mahdollista että KELA myöntää asiakkaalle vain matalamman hoitotuen. Jos asiakas (tai edunvalvoja / lähiomainen) ei hae hoitotukea, laskee tämä (maa)kunnan asiakasmaksutuottoja. Myös hoitotuen osalta tehdään ensin päätös, jota korjataan KELAn tekemän päätöksen jälkeen vastaamaan asiakkaan uusia tuloja.

Tulorekisteri tulee helpottamaan tulospelvitysten tekemistä, mutta järjestelmään tulisi kehittää mekanismi, joka ilmoittaa tukipäätöksen valmistumisesta asiakasmaksutoimistoon. Herätteellä vältytään säännölliseltä tukipäätösten tarkkailulta käytännön työssä.

(Maa)kunnan näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaisempaa, jos asumis- ja hoitotukijärjestelmä ympärivuorokautisen hoidon asiakkaiden osalta puretaan kokonaan. Tällöin vältytään turhalta hallinnolliselta työltä ja kevennetään maakunnan asiakasohjauksen ja KELAn etuuskäsittelijöiden resurssitarvetta.

Maksun määräytymisen perusteena olevista tuloista vähennetään 41§:n 3 momentin mukaan todelliset asumismenot ennen siirtymistä pitkäaikaiseen asumispalveluun tai laitoshoitoon siirtymistä. Pykälä on epäselvä ja käytännön toteutuksen kannalta hankala ja pääsääntöisesti voidaan huomioida vain takautuvasti.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §.

Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Vastaajien määrä: 1

- Tehostetun palveluasumisen asiakkaan asiakasmaksuun huomioitavista tuloista esitetään vähennettäväksi asiakkaan lääkekustannukset todellisten kustannusten suuruusina. Asiakkaan todelliset lääkekustannukset vaihtelevat joka kuukausi jo pelkästään sairausvakuutuskorvauskäytäntöjen vuoksi. Lääkkeet maksetaan kolmen kuukauden erissä (vaikka ne toimitettaisiin annosjakeluna), jolloin lääkkeiden maksukuukautena, lääkekustannus on isompi. Lääkekustannukset vaihtelevat myös mahdollisten lääkekokeilujen ja kuurilääkkeiden vuoksi. Käytännössä tämä ohjaa lääkekustannusten vähentämistä vuosiomavas-tuun suuruusena (noin 50 €/kk), sillä muuten joudutaan tekemään maksupäätöksiä kuukausittain ja hallinnollinen työ lisääntyy. Tehostetun palveluasumisen osalta on jo määritetty korkeampi käyttövara verrattuna laitoshoidon maksuun – hallinnollisen työn vähentämiseksi lääkekustannukset tulisi sisällyttää käyttövaraan tai vaihtoehtoisesti tehostetun palveluasumisen asiakkaan lääkkeet tulisivat sairaala-apteekista ja sisältyisivät hoitomaksuun.

Edunvalvojan palkkiolle tulisi säätää katto, minkä yli palkkiota ei vähennetä tuloista. Mikäli yksityishenkilö toimii edunvalvojana, miten määritellään kohtuullinen palkkio ja miten tämä osoitetaan tuloseselvityksessä?

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan antaessa virheelliset tiedot, maksu voidaan lakiluonnoksen mukaan oikaista takautuvasti enintään vuoden ajalta. Koskeeko tämä myös Kelan myöntämää hoitotukea? Tällä hetkellä sitä ei saa oikaista takautuvasti lainkaan.

5 luku. Maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Ei vastauksia.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehålle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Ei vastauksia.

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehålle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Ei vastauksia.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Ei vastauksia.

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Ei vastauksia.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Ei vastauksia.

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §. Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Ei vastauksia.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Ei vastauksia.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet

Vastaajien määrä: 1

- Tulon periminen maakunnalle myös tehostetun palveluasumisen asiakkaiden osalta on toivottava muutos nykyiseen lainsäädäntöön.

58. 55 §. Viivästyskorko/55 §. Dröjsmålsränta

Ei vastauksia.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Ei vastauksia.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Erillinen säännös kuittauksesta on tarpeen ja perusteltu, jotta maakunta pystyy toteuttamaan kuittauksen pelkällä ilmoituksella ilman asiakkaan erillistä suostumusta. Kuittaustilanteita on käytännössä hyvinkin usein. Suoritusten palauttaminen on työlästä ja kallista sekä maakunnalle että asiakkaalle, koska palautuksen todelliset kustannukset voidaan vähentää palautettavasta määrästä. Kuittaus on siten myös asiakkaan edun mukaista.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Ei vastauksia.

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

63. 60 §. Palvelutuotannon seuranta palvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Ei vastauksia.

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Ei vastauksia.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande